

Izhaja:

10. in 25. vsakega mesca.

Dopisi naj se frankujejo.
Rokopisi se ne vračajo.

MIR.

Velja:

za celo leto 1 gold.
za pol leta 50 kr.

Denar naj se pošilja pod
napisom: Izdajatelju
„Mira“.

Vsakemu svoje!

Leto III.

V Celovci 10. maja 1884.

Št. 9.

Kaj je liberalizem?

Slovenci, večkrat berete besede „liberalizem, liberalen“. Morda še ne veste, kaj to pomenja? Ta latinska beseda je kaj lepa in pomeni „vsakemu svoje“. Prvi liberalci so se poganjali za svobodo in prostost, za državljanske pravice vseh ljudi. Ko so pa ti liberalci moč v roke dobili, so se čisto popačili, vse lepe lastnosti so vrgli od sebe in se navzeli slabih. S tem so „liberalizem“ spravili v slabo ime, in za liberalce nikjer več ne marajo. S čim pa so se liberalci tako zamerili ljudem? Na to hočemo v kratkem odgovoriti.

1. Liberalci ne marajo dosti za vero in za sv. cerkev. Le berite liberalne časnike, kako udirajo po sv. očetu, po škofih, mešnikih in zvestih vernikih, ki še v cerkev hodijo in se ravna po Božjih in cerkvenih zapovedih. Liberalci si tudi prizadevajo, študente odgovarjati in strašiti, naj ne postanejo duhovniki, jim dajejo podpore in delijo štipendije, ako si izvolijo kak drugi stan, zato pa tudi duhovnikov vedno bolj pomanjkuje. Zato so tudi za brezverne šole.

2. Liberalci hočejo, naj bi bila vsa oblast v rokah bogatinov, bolj revne, delavne stanove pa odrivajo na stran. Ko je prvak novošegnih liberalcev Schmerling leta 1861 delil volilno pravico, potisnil je kmete hudo v kot. Le pogledjmo na Koroško. Veliki posestniki, katerih je 104 in plačujejo 50.830 gld. davka, volijo 10 poslancev v deželni zbor. Mesta in trgi, ki imajo 46.000 prebivalcev in plačujejo 142.594 gold. davka, volijo 9 poslancev. Kmetiške občine pa, ki štejejo 290.000 duš in plačujejo 586.226 gld. davka, volijo 14 poslancev. Pri graščakih pride na 10 posestnikov že en poslanec, pri mestih na 5106 duš, pri kmetih pa še le na 20.746 duš. Pri graščakih pride na 5086 gld. davka že en poslanec, pri mestih na 15.844 gld. in pri kmetih še le na 41.872 gold. davka; grajščakov goldinar je torej toliko vreden, ko osem kmetovih goldinarjev.

3. Liberalci pa so se zamerili tudi s tem, ker so ljudem naložili tako velike in težke butare.

Butara je, da so se napravile tako velike občine. Pri malih občinah je tudi menj opravi; ako je župan količkaj izveden, opravlja lahko vse sam in mu ni treba pisarja. Za vse občane je tudi bolj pripravno, da imajo župana blizo pri roki, da jim ni treba daleč hoditi k županstvu. Kar pod en zvon spada, naj bi bila ena občina. Ljudje pogosto prosijo, da bi se ta ali ta fara ločila iz velike občine in postala sama svoja občina; pa liberalci vse take prošnje odbijajo.

Butara je, da se je županom naložilo toliko opravil. Skor bi bilo treba, da bi bili župani visoko študirani, toliko se od njih zahteva pisarij in poročil.

Butara je, da so se naredile okrajne glavarije (Bezirkshauptmannschaften). Te so tako obširne, da ima ubogi, upehani kmet po 10—12 ur do svoje gosposke. Ali bi ne bilo bolje, da bi se na primer tisti gospodje, ki zdaj sedijo v Velikovecu na enem kupu, razdelili tako, da bi eden uradoval in stanoval v Kapli, drugi v Pliberce, tretji v Doberlivesi, četrti v Velikovecu?

Butara je, da so sodnije ločene od političnih oblastnij, in kmet dostikrat ne vé, ali naj gre v kaki zadevi k sodniji ali k okrajni glavariji. Če pride na primer iz daljne Črne v Velikovec, mu tam povejo: „To spada pod sodnijo“ in on je dolgo pot zastonj storil. Najbolje bi bilo, ko bi bile vse uradnije, s katerimi ima kmet opraviti, v enem kraju, da v eni hiši.

Butara je, da se potrebuje toliko stempeljnov, in da je treba za vsako malenkost iskati notarja ali advokata. Prej so cesarski uradniki sami vsake sorte pisma narejali, zdaj pa ali ne smejo, ali nočejo, ali časa nemajo. Liberalci že tako obračajo, da je za nje dobro, za kmeta pa hudo.

4. Da je treba zmirom več davkov in plačil, to so zakrivali tudi liberalci s svojim slabim gospodarstvom, ker so delali veliko potrato in napravili grozno veliko dolgov. Leta 1868 je novošegni liberalizem vajeti naše države popolnoma v svoje roke prevzel, in številke naj pričajo, kako so vozarili liberalni minister dr. Giskra in njegovi tovariši. Leta 1868 je država plačala 90 milijonov obresti od dolgov, leta 1878 pa že 155 milijonov. Za državne potrebe se je potrošilo leta 1868 le 320 milijonov, leta 1878 pa že 424 milijonov, torej za 104 milijonov več! Nič bolje niso gospodarili liberalni deželni zbori, občinski zastopi, šolski soveti, cestni odbori. Ni se torej čuditi, da so davki v tistih letih tako strašno naraščali.

5. Ravno zato, da bi oblast in moč na vse večne čase obdržali v svojih rokah, naredili so liberalci take volilne postave, da odločujejo pri vseh volitvah za državni zbor, deželne zборе, občinske zastope in druge skupščine liberalni bogatini. Zraven tega so ustanovili in s tisoči goldinarjev podpirajo mnogo liberalnih časnikov na Dunaji in po vseh deželah; ti časniki imajo nalogo, ljudi slepiti, liberalne može povzdigovati, duhovnike in znane domoljube grditi in obrekovati, belo kazati za črno, in črno za belo, in še mnogo tacega. Lahkoverno

ljudstvo takim časnikom vse verjame in se pusti goljufati za denar, za vero in dušni mir, za poštenje in narodne pravice.

6. Za ljudski blagostan se je liberalizem malo brigal, toliko več pa za druge nepotrebne in malovredne reči.

Veliko so se brigali in se še brigajo liberalci za to, da bi vse ponemčili. Zato so morale šole in kancelije biti vse nemške, zato so snovali vse sorte društva, kakor „deutscher Verein“, „deutscher Schulverein“, „deutscher Schulpfennigverein“, „deutscher und österreichischer Alpenverein“, veliko „Gesangsvereine“ in „Turvereine“, „Verein zur Förderung des Fremdenzuzuges“ (najrajši namreč vidijo tuje iz Prusije in sploh iz nemških krajev.) Vsa ta ropotija ima namen, da širi nemški duh in nemško mišljenje.

Veliko se brigajo liberalci za razveseljevanje in uživanje. Zato podi veselica veselico, naj bo zima ali poletje, vigred ali jesen, pust ali post, petek ali svetek. Če pride nedelja ali praznik, ali se liberalci kaj zmenijo dosti za cerkev? Ta ali uni še vjame kako tiho mešo, največ pa jih je še takih, ki cerkve od znotraj ne vidijo. Vse drvi v gojzd, na goro ali vodo, na vse strani po železnici, s fijakerji in omnibusi, po cestah, stezah, rekah in jezerih.

Liberalci se brigajo nadalje za to, da bi se ves denar, vsa moč in oblast združila v rokah nekterih bogatinov, bankirjev, fabrikantov in mogotcev. Zato so dali oderuhom popolno svobodo, da so od revnih kmetov in rokodelcev jemali obresti ali činžev kolikor hoteli, po 100, 200 in še več od sto. — Tudi kmetom so dali svobodo in pravico, da so smeli od svojega posestva posamezne njive, travnike in gojzde prodajati. Tako so kmetje scasom na nič prišli, liberalni bogatini so pa posestva prav po ceni kupovali. — Ustanovljali so tudi vsake sorte goljufivih bank, ktere so ljudstvo molzle in goljufale za težko prislužene krajcarje. Od leta 1867 do leta 1873 je bilo takih bank in društev dovoljenih 1005. Leta 1873 se je vsa ta sleparija podrla, vsi papirji (akcije ali delnice) so prišli ob veljavo in navstal je tisti „krach“ ali „denarni polom“, in ljudstvo je zgubilo 1200 milijonov, kteri so zginili v žepe bogatih judov. Za ociganjeno ubogo ljudstvo ni bilo nobene pomoči; za bogate „krachritterje“ pa sta liberalno ministerstvo in državni zbor hitro dovolila 80 milijonov posojila, in pri tem je državna kasa zgubila 13 milijonov. — Liberalnim bogatinom se je pripustilo zidanje železnic; da bi pa ja kake škode ne imeli, je liberalna vlada za obresti dobra stala, in da so direktorji takih železnic zamogli vleči mastne plače po 20.000 in 30.000 gold. na leto, dajale so se takim železnicam podpore iz državne kase, ki jo polnijo krvavi žulji kmetov in obrtnikov. Te podpore za železnice so znašale leta 1870 že 10 milijonov, leta 1878 pa celo 21 milijonov. Slovenci!

Tak je novošegni liberalizem, tako živijo in gospodarijo liberalci.

Hvala Bogu, leta 1879 je liberalcem odklenkalo. Svitli cesar so spoznali, da tako ne gre naprej, da z liberalci ni mogoče vladati; zato so poklicali sedajnega ministra grofa Taaffeja. Zdaj se je začelo na boljše obračati; se ve da gre to po-

časi; v brezno hitro padeš, pa iz njega le težko prikobacaš.

Skor po vseh deželah so liberalcem že slovó dali, tako na Kranjskem, Tirolskem, Solnograškem, Gorenje-Avstrijskem, Češkem itd. Samo v tistih deželah, kjer je nemškutarška mešanica med Nemci in Slovenci, da ljudje sami ne vejo, kaj so, ali Nemci ali Slovenci, v teh deželah, namreč na Moravskem, Primorskem, Štajerskem in Koroškem imajo liberalci in nemškutarji še oblast in moč. Koroški Slovenci, otresite se enkrat tega jarma, ne poslušajte vsacega bradača, ki vam otrobe veže in vas podučuje, ko bi bil sam še poduka potreben; začnite misliti s svojo lastno glavo, potem boste spoznali da vam „Mir“ prav svetuje in resnico oznanuje!

Dosedajni, slabi, pokvarjeni liberalizem je pokopan; naj v miru počiva. Iz groba pa naj vstane pravi liberalizem, ki pravi „vsakemu svoje“! K temu pripomozi Bog, svitli cesar, ministerstvo Taaffejevo in večina državnega zbora!

Kaj nam poročajo prijatelji naši?

Iz Celovca. (Poldnevna šola in vsakdanje življenje.) Že stari Rimljani so imeli pregovor: „Non scholae, sed vitae discimus“ ali po naše: „Ne za šolo, za življenje se učimo.“ Ravno to resnico je nek slovenski kmetič zasolil nekemu mestnemu nemškutarju tako-le: „Vi pravite, da bi ne bili postali tako visok gospod, ako bi nemško ne znali, — Vi pravite, da mora naša šola biti nemška, ako hočejo naši otroci postati visoki gospodje; ja! ako bomo pa vsi gospodje, kdo nam pa bo krave pasel? Ta beseda je sicer robasta, pa vendar resnična: Ljudska šola ni za to, da bi vsi postali visoki gospodje in zlahtne gospé, — ljudska šola je za to, da se vsi naučimo tistih reči, kterih potrebujemo za vsakdanje življenje. Česa pa je treba ljudem po deželi znati? Delati, težko delati morajo znati, delati po hiši, po hlevu, po skednji, po polji, po gojzdu, ali morajo znati kako rokodelstvo: šivati, tkati, mizariti, tesati itd. Česar pa hoče človek znati, tega se mora učiti in vaditi.

Zdaj pa pomislite, kdaj se hoče kmečki otrok dela naučiti in navaditi, ako mora celih osem let, od 7. do 15. leta v šolo hoditi celi božji dan? Otrok, ki se je do 15. leta le učil in vadil v šoli posedati, zunaj šole postopati, igrati, lenobo pasti in včasih tudi vse sorte burke vganjati, temu se ne bode več zljubilo in dišalo, se učiti in vaditi težavnih kmečkih in rokodelskih opravil. Pameten kmečki oče svojega sinčka in modra kmečka mati svojo hčerko že v 8. 9. 10. 11. 12. letu uči in vadi, tej starosti primerna dela opravljati in v 13. in 14. letu marsikteri sin namestuje svojemu očetu dragega hlapca in marsiktera hči namestuje svojej materi tujo deklo.

To pa je le mogoče, ako je šola na kmetih poldnevna, to je taka, da predpoldnem le bolj odrasčeni, popoldne pa bolj majhni otroci hodijo v šolo. Zatorej prosite na kmetih za tako poldnevno šolo! Tako bote imeli otroke bolj zdrave, — tako jih bote učili in vadili opravil, kterih bojo živo potrebovali v prihodnjem življenji,

— in tako si bote pridobivali najcenejše in najzvestejše hlapce in dekile! —

Iz Celovca. (Volitve v mestni zbor.) Ta teden so bile volitve v mestni zbor. Konservativci in Slovenci se jih niso udeležili; „communalverein“ je imel torej proste roke. To liberalno društvo je hotelo gospodovati nad celim mestom, pa vidi se, da njegovi slavi že klenka. Pošiljali so volilcem imena svojih kandidatov že tiskana; vendar so našli malo pokornih ovčic. V tretjem razredu je več sto volilcev, pa prišlo jih je samo 92, ki so volili po kommandi „communalvereina“, vsi drugi se za volitve še brigali niso. V drugem razredu je prišlo pa do očitnega upora proti temu društvu. Nemškoliberalci so postavili nekega Schoglitsha za kandidata, drugi plakati pa so naznanili, da več meščanov, ki ne potrebujejo ujzde „communalvereina“ (tako se je bralo), priporoča Bouthiliera za kandidata, in ta je res zmagal; kandidat „communalvereina“ je propadel! To je hud udarec za to društvo, ki je že mislilo, da ima ves Celovec v žepu. V tem društvu so odločevali trije: eden z denarjem, drugi s časopisjem, tretji z jezikom. Kmalu jim pa to troje tudi ne bo več pomagalo.

Iz Celovca. (Umazano perilo.) Že davno je bilo znano, da so na Dunaji časniki, ki za denar vse hvalijo, ali pa se pustijo za to plačati, da o kaki reči molčijo. Da bi pa tudi „Deutsche Zeitung“ spadala v to vrsto, tega mnogi do zdaj niso verjeli. Ta časnik je sicer najhuje grizel okoli sebe, kjer je šlo za nemško slavo in mogočnost, pa vedel si je dajati obraz poštenega navdušenja. Zato je imel veliko veljavo pri naših Nemcih in še iz Celoveca so mu dopisovale prve glave iz nemškega tabora. Lastnik „D. Z.“, državni poslanec H. Reschaner je bil tudi enkrat v Celovecu in je očitno govoril ter se skazoval s svojo mladostjo. Konservativni list „N. T. St.“ v Inomostu je pa očital „Deutsche Zeitung“, da je prejela od barona Schwarzja 6000 gld. za to, da mu ni nasprotovala, ko se je on poganjal, da se mu je prepustilo zidanje gališke železnice. „Deutsche Zeitung“ je odgovorila, da je vse laž in obrekovanje, tožiti pa ni hotela. Na to pa je tožil vrednik tirolskega lista zavoljo žaljenja časti, ker se mu je očitalo, da obrekuje. Pri sodnijski obravnavi se je izkazalo, da je „Deutsche Zeitung“ res prejela 7000 gld., vendar je bil njen vrednik oproščen in nekrivega spoznan, ker je trdil, da je denar prejel za svoje spise (text-einschaltung) in kot podporo za list. O tej zadevi se veliko govori, misli pa si sme vsak, kar si hoče.

Iz Čanjč nad Celovcem. (Naj v miru počiva!) 3. t. m. smo imeli žalosten dan, pokopali smo v Št. Vidu gosp. Florijana Stoparja, bogoslovca 3. leta, ki je bil pri nas doma. Pokojni je bil priden, marljiv gospod, vse ga je ljubilo. Škoda je za takega mladenča, posebno zdaj, ko tako primanjkuje duhovščine. Škoda je pa še posebej za koroške Slovence, ker je bil rajni pošten rodoljub. Vsak si lahko misli, kako žalostna je njegova žlahta; saj je še nam žal, ki smo mladega gospoda od mladih nog poznali. Pogreb je bil veličasten. Vodili so ga č. g. stolni prošt dr. Val. Müller. Navzoča sta bila dva bogoslovska profesorja in vsi bogoslovci.

Iz spodnje Rožne doline. (Požarna straža; — vodna zadruga.) Farovž v Kapli je spet

pokrit; hvala Bogu, da je ta velika nevarnost srečno prešla. Lahko bi bila cerkev in cela vas pogorela, ako bi bil ogenj navstal po noči in bil veter vlekel proti cerkvi. V Kapli ni vode in ni brizgalnice, kako bi bili gasili?! Prav dobro misel je „Mir“ sprožil, naj bi fari Št. Janž in Kapla napravile požarno stražo ali brambo, kakor so jo napravili v Ločah, v Št. Jakopu, in drugod. Pa kaj bo pomagala požarna straža, ako ni brizgalnice? Škoda, da so gosp. dekan Dobajnikar umrli; ti so imeli že nekaj denarjev nabranih, da bi se kupila brizgalnica. Po njih smrti se je nabrani denar dotičnim ljudem spet nazaj dal. Pa kaj bi pomagala požarna straža in brizgalnica, če bi vode ne bilo? V Kapli pa zdaj vode ni; to smo britko čutili, ko je farovž gorel in smo morali vodo vlačiti daleč od vseh strani in od vseh studentev. Blizo vasi tik pod farovžem je rov za Bavinsko vodo, pa rov je zaraščen brez vode, ki teče po travnikih in njivah, pa škodo dela. Škoda da so gospod dekan Jakopič umrli, ki so že plačali 50 gld., da bi se rov za Bavinsko vodo popravil. Bog prenese, ako bi zdaj navstal kak ogenj v Kapli, ker ni ne brizgalnice ne vode. V Svetnej vasi, od koder voda pride, imamo pametnega župana, imamo v Gradiči premožnega posestnika, imamo v Kapli novega, za vse dobro vnetega dekana. Kolika sreča in koliko veselje bi bilo, ako bi ti tri in še drugi veljavni močje to imenitno reč vzeli v roko in osnovali vodno zadrugo (Wassergenossenschaft). Odbor te zadruga bi potem storil potrebne korake, da se vpravi Bavinska voda v rov, da se kupi brizgalnica in napravi požarna straža.

Izpod Obirja. (Šolske olajšave.) Resnico je govoril poslanec Greuter v državnem zboru, ko je rekel, da se je z novo šolsko postavo le na slabše obrnilo, namesto na bolje. Zato se je pa tudi neki odlični liberalec izustil: „Wir werden die Schulnovelle gegen euch ins Feld stellen.“ Meni je znanih več občin v podjunski dolini, ki so prosile za šolske olajšave, pa njihove prošnje so bile lepo po vrsti odbite. Starši in otroci imajo velike križe s šolo, to pričajo šolske kazni, ki vsako leto naraščajo. (Od leta 1872 so narastle od 680 na 2300 gld.) Naši nasprotniki trdijo, da so se ljudje že privadili osemletne šole. Ko bi pa to res bilo, bi bilo vsako leto manj šolskih kazni; ker jih je pa vsako leto več, je menda le ravno narobe to res, da je ljudem 8 letna šola v veliko nadlogo. Nam je žal, da se to godi pod Taaffevo vlado, v katero smo zaupali.

Iz Medgorij. (Cerkvene slovesnosti. — Razvada.) Imeli smo letos prav vesele praznike. Naš čast. g. provizor so v lepem redu po vseh vaseh blagoslovili velikonočna jedila. Kamor so prišli, povsod so možnarji pokali. Vstajenje se je obhajalo po stari navadi prav lepo; po vstajenji so fantje nosili baklje, potem je eden v cerkvi vodil križev pot, cerkveni pevci pa so zraven peli vesele velikonočne pesmi. — V sosedni fari, v Radišah, so zadnjo nedeljo č. g. podkrnoški prošt Valentinič blagoslovili dva nova zvonova, katerih eden vaga še čez 1000 kil. Najdoni na Božjo čast čez hrib in plan! — Ugnjezdile so se pa pri nas tudi nekatere slabe navade. Taka razvada je kvartanje. Še veliki teden so kvartali, kar se gotovo ne spodobi. Včasih igrajo cele noči, in pridružijo

se take osebe, ki potem težko zadostujejo svojemu poklicu. — Tudi se dobijo taki, ki obrekujejo in opravljajo druge ljudi, spet drugim pa se prilizujejo, in tako delajo prepir in sovraštvo med sosedi. Kaj takega se še za stare babe ne spodobi.

Iz Podjunske doline. (Nekaj za Šent Vid-ske oštirje in tudi za druge.) Kakšen namen imajo napisi gostilnic? Jaz bi rekel, da ljudem naznanjujejo ali kličejo: „Pridite tu noter, tu se dobro piti in jesti dobi,“ in tudi se tukaj znanci k veselemu pogovarjanju skupaj zbirajo! — Ta namen mislim imajo napisi na oštarijskih hišah. Ali glej! tu v našem kraju nasprotni namen dosežejo, ker ljudi le odvrtaajo. Kako pa? — Nek ptujec, ki se je, ne vem od kod, priklatil v naš čisto slovenski kot, je na gostilnice načelkal nemške napise. Ne vem, ali je to storil po ukazu oštirjev, ki morebiti mislijo, da je to bolj nobel, ali pa je tako izmislila njegova prebrisana glava. To pa vem, da taki napisi narodno občutenje poštenih Slovencev žalijo, da se bo vsakdo, ki še kaj ljubezni do svojega maternega jezika ima, takih nemčurjev ogibal, kateri še svojo hišo po nemško krstijo, da ravno se v njej celo leto še deset nemških besed ne čuje.

Iz Podjunske doline. (Škoda za čas in denar!) C. k. deželni šolski svet je v dobi, ko so gospodovali dr. Giskra, Herbst, Stremayer, pošiljal nam Slovenceem za podučitelje večidel trde Nemce. Kar so se naši 7—8 let stari otroci v par letih slovenskega naučili, morali so v višem razredu, kjer je učil trd Nемеc vse popolnoma spet pozabiti. Ni torej čuda, da sedanji izšolani otroci nemško brati znajo, pa malo ali nič ne zastopijo, slovenskega pa, kar bi zastopili, brati ne znajo. Šel sem enkrat tik mimo šole, kjer je tak nemšk gospod podučeval slovenske otroke. Okno je bilo odprto, da sem vse dobro slišal. Učenik je rekel: „Ich werde euch jetzt den Morgen beschreiben, gelbts nur recht gut acht, dass ihr auch werdet erzählen können.“ Potem je začel praviti in popisavati. Potem pa zakliče: „No Micele! du bist brav, hast gut aufgemerkt, nun werst du mir den Morgen beschreiben.“ Nategujem ušesa pa nič ne slišim; le učenika slišim prigovarjati: No so sag, so erzähl. Pa le ni glasu, zdaj je učenika jeza prijala, da je jel upiti in razsajati. Končal je s temi le besedami: No, so sag aber windisch, wenn du deutsch nicht kannt.“ — pa vendar le ni glasu, kakor to: „No, jetzt fangt sie gar an zu weinen.“ Dosti sem slišal in zvedel, da sem gredé omiloval naše uboge otročiče, naše gg. nemške učenike in naše krvave krajarje, katerih moramo mi toliko plačevati za tako podučevanje. C. k. okrajni šolski svet je razpisal tri službe na slovenskih šolah, pa ni pristavil, da morajo prosilci znati slovensko. Bog daj, da bi ga deželni šolski svet v Celovci zavrnil in nam Slovenceem poslal učenike, ki so zmožni našega jezika!

Iz Velikovške okolice. (Velikovski c. k. okrajni šolski svet in slovenske šole.) „Mir“ je v poslednji številki pohvalil c. k. okr. šolski svet v Belaku, da v razpisu učiteljskih služb na slovenskih šolah, izrečno tirja, da mora prosilec znati slovensko. Pri tej priložnosti pa je malo dregnil c. k. okr. šolski svet v Velikovci, da ta tega ne tirja, ampak le pristavlja, da je

znanje slovenskega jezika poželjeno, to je „erwünscht“. Ni še 14 dni, kar smo v „Klagenfurterici“ brali, da c. k. okr. šol. svet v Velikovci razpisuje 4 učiteljske službe, namreč: Na Jezer-skem, v Postarivasi, v Dobrlivasi in v Št. Petru. Vse te fare so slovenske in obiskujejo te šole le slovenski otroci — morebiti da jih Doberlavas šteje kakih 5—6 trdo nemških! Pa čujte, čujte: V razpisu se samo od prosilcev za službo na Jezerskejšoli tirja, da znajo slovensko, pri unih treh službah je tobart še beseda: „wünschenswerth“ — poželjeno — izostala. Morebiti se je to storilo, „Ortsgruppen nemškega schulvereina“ za ljubo, ki so po tem slovenskem okraji jele rasti, kakor gobe po dežji. Slovenci! kaj pa vi porečete, saj gre za vaše slovenske otroke. Večkrat sem vas slišal tožiti, da so učitelji v drugem razredu trdi Nemei — mrnirati in tožiti je premalo — prosite in se Vam bo dalo!

Izpod Pece. (O prihodnjih volitvah v deželni zbor.) Pšenica in rež sta zimo dobro prestala. Prej smo dolgo čakali na dež, zdaj ga je pa že preveč. — Brali smo v časnikih, da bodo v tekočem letu volitve v naš deželni zbor. Mi slovenski kmetje prosimo bolj učene može, da bi nas pri volitvah vodili, da dobimo dobre poslance. Kolikor smo v časnikih brali, se ni noben drugi poslanec za nas potegnil, kakor edini gosp. Einspieler. Dobro bi bilo, ko bi Slovenci napravili svoje društvo, da bi pri volitvah skupno in složno delali. (To se bo zgodilo, v Celovcu se bo zbral osrednji ali glavni volilni odbor: vsaka občina pa mora sestaviti svoj lastni krajni volilni odbor, to je, možje volilci vsake občine naj se zberejo in naj se zmenijo, ktere gospodarje bodo zvolili za volilne može. Naj izberejo le zanesljive Slovence; kdor je pa pri nemškem šulferajnu ali kdor govori za nemške šole, tega naj ne volijo, naj bo že potem župan ali učitelj ali grajščak ali siromak, študiran ali ne Op. vred.) „Mir“ pridno beremo, še Nemei prašajo, kaj je v njem pisanega. Je že prav, bodo vsaj vedeli, kaj mi želimo. — Naš gosp. kaplan je nemškutarjem trn v peti; mi ga imamo pa radi. Pustite naše pridne duhovnike pri miru; pa tudi mi kmetje ne potrebujemo poduka od vas nemškutarjev, mi že sami vemo, kje nas čevelj žuli. Več kmetov.

(Sledijo podpisi, ktere mi hranimo. Tako možko pišejo naši kmetje! Zdramate in ohrabrite se vendar enkrat tudi vi, slovenski izobraženci! Op. vred.)

Iz Prevalske okolice. (Šolstvo in nemškutarija.) Naša občina se je potegnila za to, naj bi se slovenski otroci tudi v slovenskem jeziku brati, pisati in moliti učili. To pa je hudo spekle nemškutarje in pisali so v graško „Tagespost“, da smo mi že vsi prevzeti od slovenskega šovinizma (napuha). Naš vrli župan g. Ehleitner jim je pa v „Tagesposti“ sapo zaprl, reki, da mi nemške otroke nikakor ne silimo, da bi se slovensko učili; da se pa naši slovenski otroci slovensko brati naučijo, to terjati imamo pravico, in tega nam noben pošten Nемеc zameriti ne more. Mi mislimo, da je „šovinizem“ ali napuh vse kje drugje doma, ne pri nas!

Iz Bilčovsa. (Drobnosti.) Vigred imamo lepo. Ozimina in jaro žito lepo kaže. — Žganjarij je tudi pri nas dosti; vsaka druga hiša je kréma.

Žalostno je, da se še deklina pečajo s prodajo žganja, ali bolje špirita. Kam smo prišli? Včasih so deklice imele veselje s cveticami, sadile so rožmarin in nagelece, majaron in vrtnice, zdaj prodajajo pa smrdljivo žganje!

Iz Kranjske gore. (Za romarje.) Tistim romarjem, ki grejo teden pred binškošmi in kvaterni teden na sv. Višarje, in tistim, ki bi se radi z vozom peljali k Mariji Pomagaj na Brezje ali pa na Blejsko jezero, naznanjam, da jim jes priskrbim vozove, ako mi vsaj dva dni prej pišejo.

Franc Golmajer,

krčmar pri Mostu, pošta Kranjskagora.

Iz Ljubljane. (Kmetijska anketa.) Mi kranjski Slovenci smo lahko veseli, da smo zdaj sami gospodarji v svoji deželi. Zdaj se tudi pri kmečki stan na bolje obrača. Dokler so tudi pri nas, kakor pri vas na Koroškem, gospodarili nemški liberalci, se nobeden ni brigal za to, kako se kmetu godi. Odkar imajo pa slovenski poslanci v deželnem zboru večino, se precej vidi, da piha druga sapa. Na predlog dr. Vošnjaka je deželni zbor lani sklenil, sklicati kmetijsko anketo, to je zbor poslancev in kmetovalcev, kateri so se posvetovali, kako bi se naj kmečkemu stanu pomagalo. V zadnjem „Miru“ ste že naznanili, o čem se je posvetovalo; danes vam pa lahko že povem, kaj so možje sklenili. Ti sklepi sicer še niso veljavni, ampak pridejo pred deželni zbor; ta jih bo še enkrat preresel, in potem bo nekaj reči, ki so v njegovi oblasti, sam sklenil, druge bo pa vladi in državnemu zboru priporočil, naj jih izvršita. —

Vlada je že sama izdelala novo postavbo o dednem pravu (erbrecht) na kmetih. Pokazalo se je namreč, da to ni dobro, če se kmetije preveč razkosajo in razdrobijo. Do zdaj je bilo tako, če je oče tri sinove imel, smeli so sinovi kmetijo na tri kose razdeliti, da potem nobeden ni nič imel; namesto enega trdnega kmeta so bili potem trije bajtarji ali kočarji, in če so se vsi trije oženili, začela se je velika beračija, ker nobeden ni imel dosti posestva, da bi mogel sebe in družino preživiti. Zdaj so pa sklenili, večje in srednje kmetije s postavbo braniti, da se ne bodo smele razdeliti. Na Kranjskem je 54.600 posestev, med njimi jih je okoli 25.000 takih, da zamore ena rodovina živeti na njih, in te se bodo vzele v varstvo: majhne koče s kako njivico pa ne, ker na teh se zbira le vlačkarstvo, in ker ne more živeti na tako pičem svetu, pride navadno občini na žlico, včasih pa še ob tatvini živi. Take njivice naj potem večji posestniki pokupijo, da bodo same kmetije. Tako uravnane kmetije se bodo potem s tem branile, da se ne bodo smele več prodajati po slepi ceni, tudi hišno orodje se ne bo smelo prodajati; kmetu se bo pustilo zmirom potrebno orodje in toliko živine, da bo zamogel še naprej gospodariti. V Ljubljani so sklenili, naj bo ta nedotakljivi „fundus instructus“ vsaj eno tretjino celega posestva vreden; ktere reči pa so kmetu neobhodno potrebne, to bodo razsodili za vsako občino posebej nalašč za to postavljeni možje, posestniki iz tistega kraja. Sklenilo se je, naj se priporoča, da se napravijo tako imenovani „kmečki domovi“, to so take kmetije, ki se nikdar ne smejo razdeliti in nikoli pod polovico cene prodati; tudi se na take kmetije ne bo smelo več dolga utabulirati (uknjižiti),

kakor toliko, kar kmetija v dvanajstih letih čistega dobička donaja. Če tak „kmečki dom“ na boben pride, ima občina prvo pravico, da ga kupi, potem pridejo še le tuji kupci na vrsto. Vsakemu posestniku je na prosto voljo dano, ali hoče svojo kmetijo zapisati med „kmečke domove“ ali ne. Če jo upiše, potem sicer ne sme nobene njive prodati, tudi ne more narediti preveč dolgov, ima pa to zavest, da tudi njegovi otroci ne bodo smeli kmetije razdeliti, da se ne bodo mogli preveč zadolžiti in da tako nikdar ne pridejo na beraško palico; ako bi pa kmetija vendar le na boben prišla, ne sme se prodati pod polovico cene, in na taki kmetiji posestnik vendar le bolj mirno živi, ker ima zavest, da ne more kar čez noč postati berač.

(Konec prihodajč.)

Iz Dupelj na Gorenjskem. (Mladi tat in potepuh.) V nedeljo 20. t. m. prikradel se je zjutraj, ko so ljudje pri božji službi bili, 18 letni potepuh iz Dupelj doma, v hišo vdove Jere Babič, v Spodnjih Dupljah hiš. št. 16 z namenom krašti. Videla ga je neka deklica in je šla pomoči iskat. Tatiča so prijeli in c. kr. okrajni sodniki v Trziču izročili, kjer ga pričakuje zaslužena kazen. Ta zreli ptiček je že večkrat žugal, da bode celo vas požgal. Tudi se je pred enim meseci obesil, pa prišli so ljudje in so ga rešili.

Iz Dunaja. (Vse pride na dan.) Mehanik Schneider priobčuje v „Vaterlandu“ pismo, v katerem pripoveduje, kako so nemškoliberalci skušali socialdemokratske delavce zlorabiti za svoje namene in sebične, hudobne naklepe. Podkupili so socialista Oberwinderja, ki je izdaval najprej časnik „Volks-wille“, pozneje pa časnik „Zeit“, da je pisal za delavce v takem smislu, da je bilo dobro in ugodno tudi za liberalne kapitaliste. Nek jud Deutsch je obljubil tudi veliko denarja delavski stranki, ako bi ona hotela napraviti veliko rabuko ali demonstracijo za republiko v Gambetovem smislu. Za isti namen je obetal neki nemškoliberalni kolovodja delavcem 30.000 gld. Kapitalisti so želeli tako oblast v roke dobiti, kakor jo imajo na Francoskem, in za to so hoteli delavce za se v ogenj pognati. Ti pa so bili bolj zvesti državljani, ko liberalni judovski kapitalisti, in se niso dali zlorabiti. Potem so dali kapitalisti Oberwinderju 6000 gld., da je ustanovil „socialno-demokratski“ časnik „Zeit“. Tako so kapitalisti delavce za nos vodili, da so jim sami pisali list, ki se je potegoval za kapital, delavci so pa nekaj časa mislili, da se poteguje za nje. Ko so pa delavci vendar spoznali, kam pes taco moli, potem so judi dali Oberwinderju 2000 gld., da jo je iz Avstrije popihal. Ali niso to zanimive reči?

Kaj dela politika.

V državnem zboru je nemški poslanec Schönerer hudo šibal dunajske nemškoliberalne časnike; očital jim je, da so vsi podkupljivi in da vsako reč hvalijo, če se jim dobro plača. Kaj bodo rekli na to naši Celovski Nemci, ki so v te časnike tako radi dopisovali in jih imeli za sv. evangelije? Naj pa kdo slovenskim časnikom kaj takega očita, če si upa! — Na Moravskem, Štajerskem, Gorenje - Avstrijskem se

pripravljajo za prihodnje volitve v deželni zbor. Tudi mi Korošci ne smemo spati! — Štajerski Slovenci se pridno gibljejo. 4 t. m. je zborovalo „slovensko društvo“ v Slov. Bistrici. V nemških časnikih beremo, da upajo nemškutarji Slovencem na Štajerskem tri sedeže vzeti pri prihodnjih volitvah. Menda se bodo pa opekli; naj le gledajo nemški liberalci, da oni ne zgubijo večine v deželnem zboru! — V pravdi med laškimi in našimi ribiči v jadranskem morji potegujejo se Tržaški Lahji za tujce Kijožote (laške ribiče)! Tako so zaslepljeni, da se jim še njih lastni bratje, avstrijski Lahji, ne smilijo, kjer gre za povečanje in podpiranje laškega kraljestva! — Pravijo, da so razmere med Avstrijo, Nemčijo in Rusijo zdaj spet prijazne. — Sv. oče papež Leon XIII. so razposlali lepo pismo ali okrožnico zoper prosto-zidarje, ki v naših časih ljudi motijo s svojimi krivimi nauki in tako trgajo Kristusovo čredo. — Bolgari se zbirajo v taborih in zahtevajo, naj bi se njih domovina združila v eno celoto, naj bi se Rumelija Turkom vzela in združila s severno Bolgarijo. Po mirnem potu se bo to težko doseglo! — Na Španjskem je ustaja ali punt! Ustaši se zbirajo po mnogih krajih, ropajo in napadajo kraljeve vojake. V tej deželi nikoli ni miru. — Angležem se v Egiptu še zmirom slaba godi. Čuje se, da se hočejo zdaj še Francozi mešati v to zadevo.

Gospodarske stvari.

Ali se spleča, vole pitati?

Vole pitati, se včasih dobro spleča, če zna gospodar zbrati pravo živino za pitanje in jej daje tudi pravo krmo. Neki gospodar je pital več volov na enkrat. Za najlepšega je dal 200 gld. 26 kr. Pital ga je 99 dni, in vol se je v tem času spital od 680 do 840 kil; tedaj je bil vol vsaki dan za 1.61 kile težji. Volu je zdajal: sena 275 kil, je 6 gld. 60 kr., slame za 10 gld. 98 kr., zelene rezanice 4900 kil, kisle 3900 kil, skupaj rezanice za 11 gld. 14 kr., gorke krme za 9 gld. 92 kr., koruze za 4 gld. 66 kr., ovsa za 5 gld. 71 kr., soli 5 kil za 30 kr., drugih reči za 5 gld. 61 kr.; postrežba 7 gl. 42 kr.; in ker je vola za 200 gld. kupil, izdal je za njega skupaj 262 gld. 60 kr., prodal ga je pa za 299 gld. 25 kr., tedaj je imel dobička 26 gld. 65 kr. Drugi vol se je zredil vsak dan za 1.3 kile, in pri tem je imel dobička 22 gld., pri tretjem volu je imel 20 gld. in pri četrtem 13 gld. dobička. Pri štirih volih je imel tedaj v 3 mesecih 91 gld. dobička. Pa še več; kajti uračunal si je za postrežbo pri vsakem volu 7 gld. 42 kr., pri štirih tedaj 29 gld. 68 kr. Recimo, da je volom sam stregel in denimo še ta zaslužek k dobičku, potem je pri volih zaslužil 120 gld. 68 kr. Tako dober uspeh je pa le tedaj mogoč, ako gospodar svojo živino pozna in ve, kaj ta ali ona brav rajši je. Kjer je tedaj prav veliko živine v hlevu, da gospodar ne pozna vsakega živinčeta posebej, tam ne priredi toliko. Po „p. L.“

Za poduk in kratek čas.

Narodne pravljice in pesni koroških Slovencev o Turkih in o kralju Matjažu.

I.

Strašnej povodnji ednako, koja vse jezi predero in raztrga, divjali so grozovitni Turki proti koncu 15. stoletja po Gorotanu. Tekom dvajsetih let (od 1473—1493) bili so Turki šestkrat v našej deželi. Kamor so jo udarili, vse so pomandrali, poeptali in požgali. Na tisuče ljudi so odpeljali v strašno sužnost. Najhujši je bil napad l. 1478; takrat vlekli so več ko 10.000 vjetnikov seboj. Cela dežela bila je bolj puščavi podobna kakor človeškim stanovašičem. Preteklo je že 400 let od tistih časov, ko so divji Turki po naših krajih ropali; vendar se spominja slovensko ljudstvo še zdaj s strahom onih groznih dnij v svojih pravljicah in pesnih.

Narodne pravljice pa pripovedujejo: Turki prišli so iz globoke Turčije. Bilo jih je ko listja in trave. Vsi ljudje morali so svoje hiše zapustiti in vmakniti se na gore in planine. Kogar so dobili v pest, temu je bilo jojmene. „Ne boj se, ne boj se“ klicali so in glava je letela preč. Neusmiljeno privezovali so nekte za noge h konjskim repom in dirjali potem z njimi čez polja in pečovje, da se je truplo razletelo na kose; druge obešali so na veje; nekte privezali so celo k drevesom in meso raz njih rezali. Zatorej pravijo še danes ljudje: hud je ko Turk. Krepke može pa in lepa dekleta odpeljali so seboj v globoko Turčijo. Male otročiče so kar za kratek čas na sablje in sulice nabadali in jih na ognju pekli. Konje so imeli podkovane po turško, to je na robe; podkve so bile majhne, iz železa, včasih pa zlate; našli so še pozneje take podkve na doljskej planini na Ziljskem. Vganjali so s kristjani, da ni mogoče povedati. Hiše in cerkve so oropali in požgali. Koder so hodili, videl se je dim in plamen gorečih vasij. V Šent Jakobu so pokopališče razdžali, cerkev zažgali in vse ljudi, ki so pri cerkvi pomoči iskali, pomorili. V Podgorjah cerkev po vsej sili ni hotela goreti. Mečejo na streho ognjene pušice, ali vse zastonj, cerkev se noče vneti. Zato spustijo svojo jezo na podobah in oltarjih; nobena šibra v oknih ni ostala cela. Med faro, ki jej pravimo Marija na Zili, in Vogeljnem poljem je pašnik; tam so se Turki eksercirali ali urili, zato je temu kraju še zdaj ime: Turško. V Kanalu nad Kokovem napravili so kmetje proti Turkom nasipe ali šance, ki se imenujejo Tabor. Prišli so Turki v Pečnico. Nad vasjo je pečevje tudi Tabor imenovano. V teh pečeh je prostorna jama, katero so zapirala železna vrata. Tukaj so prej prebivale žalik-žene. Ko so Turki prišli, žalik-žen žen že dolgo ni več tam bilo. Kmetje so zbežali v ono luknjo in skrili svoje imetje. A Turki zasledili so jih, vzeli so jim vse in razdrli votlino tako, da se je podrl južni del pečij v dolino. Železna vrata pa je hranil bližnji kmet še do novejšega časa.

(Dalje prihodnjič.)

Smešničar.

Učitelj: „Jožek, kaj je tvoj oče?“

Šolar: „Mrtev.“

Učitelj: „Kaj pa je bil prej?“

Šolar: „Živ.“

Kaj je novega križem sveta?

Na Koroškem. Državni zbor je sprejel postavbo, da se uravna struga naše Gline nad Celovcem. — V Volšperku je tat ulomil v loterijo, pa so ga odpodili. Vjeli ga pa niso. — V Celovcu so prijeli učenca iz ljudske šole, ko je narezaval mlada drevesca v zvezdi. Bil je potem iz šole izključen. — V Spitalu je bilo 23. aprila novačenje (rekrutiranje). V prvem razredu jih je bilo samo 27 potrjenih. Pobi prezgodaj začnejo žganje piti, zato ostanejo majhni in slabotni, da niso za vojake. — Pogorelo je pohištvo Neže Potočnik v Žopračah. Gospodinja je od straha zbolela. — Za bolnišnico v Št. Vidu bodo ta mesec pobirati začeli. Ta naprava se splošno hvali; letos imajo usmiljeni bratje spet 100 bolnikov več, kakor lani. Kdor more, naj tedaj podpira ta zavod. — Prihodnje leto bodo napravili v Celovcu „koroško obrtno in poljedelsko razstavo“. Odbor je že sestavljen. — Iz Borovelj se nam piše, da je v Borovskem okraju en krčmar neki družbi račun hudo zasolil. Če je res, je vse graje vredno. Denar se težko zasluži; nekteri krčmarji pa mislijo, da ljudje denar kar po cesti pobirajo. — Postajo „Maria Wörth“ (Otok) pri vrbskem jezeru so prekrstili v „Pörtschach am See“, to so namreč „Porače“ po našem jeziku.

Na Kranjskem. Novoizvoljeni ljubljanski škof dr. Gogala so umrli še prej ko so bili za škofa posvečeni. Žalost v deželi je velika. Naj blagi gospod v miru počiva! — Za dr. J. Bleiweisov spominek se je nabralo 1751 gld. — Iz Št. Jurja pri Kranji se nam piše, da se tam nekteri poganjajo, da se napravi „bralno društvo“. To je hvale vredno. — Poljedelsko ministerstvo je dovolilo 6000 gld. podpore, da se uravna struga houdornika Močilnika pri Vipavi. — Z vlaka padel je sprednik (konduktar) med Loko in Medvodami; poškoval pa se ni prav nič. — Okraden je bil č. g. župnik Prosenc v Trbojah pri Kranji za 232 gld. — Slovenska književnost veselo napreduje. Pred kratkim so bile tiskane v Ljubljani tri nove bukve: Šmarnice, v katerih je bilo naznanilo v zadnjem „Miru“, so tiskane in vezane v podobi mešnih bukvic; spisal jih je č. g. Framski fajmošter. Slovenci častijo posebno v mesecu majniku blaženo devico Marijo, in za ta mesec so te bukve spisane; za vsaki dan v mesecu so posebne molitve. Kdor ima priložnost, naj jih hitro še kupi; če pa letošnji majnik zamudi, mu bodo pa za drugo leto prav prišle. Dobijo se v „katoljski bukvarni“ v Ljubljani. Ravno tam se dobi tudi „lurški majnik“, podobne bukvice za lepi mesec majnik. O tistih smo že lani spregovorili. — Slavnoznanilski pisatelj Jakob Alešovec je izdal povest „Ne v Ameriko“, v kateri je po resničnih dogodbah in v domačem, lahko umljivem jeziku popisano, kako se pogosto godi takim, ki

se podajo v Ameriko sreče iskat. Knjiga se dobi pri pisatelju „J. Alešovec v Ljubljani, ključarske ulice“ za 1 gl. — Č. g. A. Koblar pa je prevzel trudapolno, pa vse hvale vredno delo, popisati zgodovino vseh far ljubljanske škofije. Prvi zvezek, ki je že tiskan, popisuje zgodovino: Sorške in Preške fare. Za zgodovinarje je tako gradivo preimeno; saj se pogrešamo temeljito spisane slovenske zgodovine. Sicer pa bodo te knjižice za vsacega zanimive, ker vsak rad zve, kdaj se je njegova rojstna fara ustanovila, kdaj se je farna cerkev sezidala itd. Tudi te knjižice se bodo dobivale v katoljski bukvarni.

Na Štajerskem. V Račjem se je vstrelil 24 letni kmečki sin France Kmetič. — Od sv. Ane v slov. goricah se nam piše, da se je tam velikonočno vstajenje prav lepo praznovalo. Gorelo je mnogo kresov po hribih. — Slovenskemu rodoljubu dr. Radeju, ki so ga svitli cesar počastili z vitežkim Franc-Jozefovim redom, pridedili so mariborski Slovenci slovesno gostijo. — V Sevnici so ponočnemu čuvaju ukazali, da mora po slovensko ure klicati, ne več po nemško. Nemškutarje to strašno grize. — V Celji je bil Jur Bukše obsojen na 1 mesec ječe, ker je Božjo službo motil. — Iz Brežic na Nemško prestavljen je bil komisar Gajmajer. Ni znal nič slovensko. — Švicarski trgovci hočejo v Mariboru najeti kleti za shrambo štajerskih vin. — Občina Št. Pavelj je sklenila, vse po slovensko pisati. — Pogreb č. g. dekana Sporna v Ormoži je bil veličasten. Navzočih je bilo 3000 ljudi, med njimi 42 duhovnov. — Pri sv. Jožefu poleg Celja so blagoslovili nov zvon, ki tehta 64 centov.

Na Primorskem: Za cesto ob Branici so svitli cesar darovali 1000 gld., za cerkev v Gabrijah pod Gorico pa 200 gld. — Gosp. naučni minister je dovolil za slovenski otroški vrt v Gorici 200 gld. podpore. — Vinsko razstavo je priredilo vinorejsko društvo v Dornbergu dne 4. maja. — V Kubedu (Istra) snujejo bralno društvo. — Na goriški realki se je ustrelil dijak 7. razreda, ker so ga zavolj bogokletja izključili iz šole. — V Trstu se govori, da hoče neka družba iz Brazilije (v Ameriki) pitane vole prevažati v Trst. — Spet so v Trstu dva prijeli, ki sta hotela bombe metati. — Avstrijski Lloyd je odpustil 400 delavcev. Žalostno.

Druge avstrijske dežele: Umrli je v Pragi stara cesarica Marija Ana dne 4. t. m. Bila je milosrčna, krščanska gospa. Doživela je 80 let; za reveže je pa še prezgodaj preminola. R. i. p. — V Garstenski ječi na gornjem Avstrijskem so se uprli jetniki, ker jim je bila jed preslaba. Še le z vojaško pomočjo je bilo mogoče, upor zadušiti. Dvajset jetnikov je ranjenih, med njimi štirje na smrt. — Na Dunaji je neki človek, ki se pa ni imenoval, izročil županu 100.000 gld. za reveže. — V pošne hranilnice se je uložilo zadnja dva mesca čez 3 milijone gld. — Lansko leto je bilo v Avstriji (brez Ogorske in Hrvaške) postreljenih 26 medvedov, 123 volkov, 52 risov, 21.462 lisic, 764 vider, 2447 jazbecov, 326 orlov, 91.132 jastrebov in sokolov, 967 sov, 6550 jelenov, 44.485 srnakov, 6116 divjih koz (gamsov) 2372 divjih prešičev, 1.025.808 zajcev, 7543 malih in 3906 velikih petelinov, 789.885 jerebic, 80.032 prepelic,

40.000 šnefov, 760 divjih gosi in 43.978 divjih rac. Dalmacija tukaj ni uštetja, tam je lov še vsakemu prost, torej ni statističnih podatkov.

Tuje dežele: V pruski Nemčiji imajo že vse polno judovskih profesorjev na visokih šolah. Ali more tak mladino podučevati v krščanskem duhu? — Škotski veliki posestnik Hunter Blair je stopil v red benediktincev in je samostanu izročil vse svoje premoženje, ki donša vsako leto 60.000 gold. dohodkov. — Pri mestu Bonu so našli v starem drevesu vojaško kaso cesarja Napoleona francoskega. Bilo je 345.000 frankov v zlatu in srebru. — Na reki Nilu v Egiptu se je potopila barka, ko so se pa potniki rešili na suho, padli so po njih vojaki turškega preroka Madija in jih posekali. — Sv. oče papež so o veliki noči razdelili 20.000 frankov miloščine med reveže. — V Bukrešu na Rumunskem je začel cirkus za konjske dirke goreti med predstavo. Med ljudmi, ki so ven bežali, je nastala strašna gnječa in zmešnjava; pet je ostalo mrtvih, mnogo ranjenih.

Drobtince. Bogati ljudje. Vojvoda Westminsteri ima 400 milijonov gold., Amerikaneec Mr. Vanderbilt pa 388 milijonov gl. v našem denarju premoženja. To so poleg Rothschildov najbogatejši možje na svetu. — Velika mesta. Mesto London šteje 4 milijone prebivalcev, Pariz 2 milijona in 239.000, Berlin 1.192.000, Dunaj pa 1.088.000 — Največ naročnikov ima časnik „Petit Journal“ v Parizu, namreč 735.000. Dobička donša poldrugi milijon gl. na leto. Od lista živi 250 moških in 150 žensk; pri tem pa niso uštetji prodajalci, katerih je 11.000. — Pasja zvestoba. V Srbini na Krasu je umrl vojaški kaplan č. g. Bunec. Njegov pes pa šel na njegov grob in tam brskal z nogami, da bi svojega gospoda izkopal. Morali so psa ustreliti. — Koliko imamo vojakov? Ako bi vojska nastala, Nemčija takoj po dokončani mobilizaciji 1.282.500 mož in 2996 topov na bojišče postavi. Aktivne armade ima pa samo 675.000 mož in 2040 topov. Nadomestilnih čet je 246.000 mož in 444 topov, rezerva in posadke pa 361.500 mož in 512 topov znašajo. Avstrija ima razun brambovcv 1.000.000 vojakov in 1604 topov. Francozi planili bi čez Nemca z 1.487.300 možmi in 2892 topovi. Lah bi radi „nerešeno zemljo“ z 920.000 možmi in 1368 topovi rešili. Rusija šteje 1.604.000 mož in 4836 topov. — Umrlo le lansko leto 5 kardinalov. Izmed sedaj živečih je najstarejši angleški kardinal Neumann (83), za njim pa pariški nadškof Guibert (81). Čez 70 let je starih 27, čez 60 let 14, čez 50 let 15. Najmlajši je kardinal Czacki (49). Najdelj časa kardinal je pa praški nadškof Schwarzenberg, edini, ki je bil imenovan še od papeža Gregorja XVI.; on je tudi nadalje časa škof med vsemi sodostojanstveniki na celem svetu. Čez 2 leti obhajal bo — če mu Bog zdravje da — petdesetletnico, odkar je škof, čez 8 let pa petdesetletnico, odkar je kardinal.

Duhovniške spremembe v Krški škofiji.

Dne 11. t. m. bodo milostljivi knezoškof blagoslovili popravljene stranski altar romarske in farne cerkve v Gosposveti.

Č. g. Janez Lubej, fajmošter v Gorjah, je dobil faro v Selah; č. g. Klement Warmuth, fajmošter v Malej Cirknici, gre za fajmoštra v Št. Jurje pri dolgem jezeru; č. g. kurat v Eberšteinu, Janez Joas, je od patrona presentiran za proštnijo v Hribah (Kraig). Gorjansko faro na Zili bode oskrboval sosedni župnik na Bistrici, č. g. Luka Vavtizar.

Dne 22. apr. je umrl č. g. Aleks Nepocitek, kurat pri Št. Florijanu in dne 1. t. m. g. Florijan Stopar, bogoslovec III. razreda. R. i. p.!

Učenec se sprejme v moji prodajalnici za specerijsko (tržaško) blago.
R. Czerwenka v Celovcu.

Učenca v štacuno vzame trgovec **Anton Ornella** v Beljaku. Slovencec ima prednost, ker se zahteva znanje nemškega in slovenskega jezika.

Loterijske srečke

od 3. maja.

Gradec	43	59	20	87	89
Dunaj	54	37	79	36	16

Tržna cena

po 1/2 hektolitrih.

I m e.	Celovec		Št. Vid.		Velikovec		Žel. Kaplja.		Wolfsberg		Trg		Belak		Pfliberk	
	gl. kr.	gl. kr.	gl. kr.	gl. kr.	gl. kr.	gl. kr.	gl. kr.	gl. kr.	gl. kr.	gl. kr.	gl. kr.	gl. kr.	gl. kr.	gl. kr.	gl. kr.	gl. kr.
Pšenica . . .	3 70	3 65	3 40	3 78	3 93	3 75	4 —	3 66								
Rž	3 9	3 45	2 80	3 5	2 81	3 25	3 20	3 3								
Ječmen . . .	2 94	3 10	2 85	2 80	—	2 65	2 60	2 75								
Ajda	2 57	3 —	2 40	2 80	—	—	2 50	2 75								
Oves	1 61	1 55	1 50	1 64	1 50	1 65	1 60	1 63								
Proso	—	—	—	—	—	—	—	—								
Pšeno	4 75	—	—	4 51	—	—	5 10	4 84								
Turšica . . .	2 49	3 30	2 40	2 74	2 63	2 50	2 70	2 56								
Grah	—	—	—	—	—	—	—	—								
Leca	—	—	—	—	—	—	—	—								
Bob	—	—	—	—	—	—	—	—								
Fižol bel . .	—	—	—	—	—	—	—	—								
„ rudeč . . .	—	—	—	—	—	—	—	—								

Splošno žitne cene padajo.

Na birne se plača v Celovci pšenica po 5 gl. 92 kr., rež 4 gl. 94 kr., ječmen 4 gl. 70 kr., ajda 4 gl. 11 kr., oves 2 gl. 57 kr., pšeno 7 gl. 60 kr., turšica 3 gl. 98 kr. Maslo je 1 gl. 10 kr., puter 1 gl., 5 kr., špeh 80 do 84 kr., mast 80 do 88 kr., kilo. Seno po 1 gl. 80 kr. do 2 gl. 80 kr., slama 1 gl. 95 kr., do 2 gl. 20 kr. sto kil. Drva mehke po 90 kr., trde 1 gl. 20 kr., kvadratni meter.

V tretjič pridejo na dražbo:

12. maja. Holzbauerjeva kmetija v Št. Martinu, pri okr. sodnji v Št. Pavlju.

27. maja. Kmetija „Lampelgrud“ v Dobu pri Rojah, cenjena 729 gl. pri okr. sodnji v Št. Pavlju.

31. maja. Maierova p. d. Grafova kmetija v Goričah, cenjena 4223 gl., pri okr. sodnji v Beljaku.